

Ιδρυτής: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

Διευθύντης: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ

1948

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α. Ε.

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ"

38 - ΟΔΟΣ ΤΣΟΡΤΣΙΛ - 38

ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Ο ΡΗΓΑΣ ΣΤΟ ΤΡΙΕΣΤΙ*

ΧΡΟΝΙΚΟ

Εύπνησε. Είτανε μέρα πιά. "Ωστε δέν ἦρθανε ἀπόψε; Τὸν ἀφῆσαν καὶ κοιμήθηκε; Κι' ἴσως νὰ παραμιλοῦσε στὸν ὕπνο του... "Υπνος κακός, γεμάτος ὄνειρα, παραληρήματα...

Σηκώθηκε καὶ πήγε στὸ παράθυρο. Τοῦτο τὸ παράθυρο ἔγινε σύντροφος πιστός, ἔχει ζωή, τοῦ φέρνει τὴ ζωή, τὴν ἔξω. Σ' αὐτὸ πρωτοπάει. Ὅταν ξυπνήσει, ἐκεῖ καταφεύγει στὶς σκοτεινὲς τὶς ὥρες... τὸ παράθυρο, τὸ παράθυρό του!

Φαντάστηκε ὁ Ρήγας — ποῖος ξέρει πῶς μέσα στὴν τόση φασαρία! — φαντάστηκε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή (τὴν τελευταία τῆς λευτεριάς του) ὅτι ἀπὸ τοῦτο τὸ παράθυρο — ἀπὸ ποῦ κι' ὡς ποῦ; — θὰ φαινόταν τάχα ὄλο τὸ λιμάνι, ἔτσι σὰν ὀλογάλαζο πιάτο, ἀπλωμένο μπροστά του, μ' ὄλα τὰ καράβια κι' ὄλα τὰ πλεούμενα, καὶ μὲ τὸ πέλαγο στὸ βάθος, τὸ πλατὺ κι' ἀπέραντο... Μά, στὴν ἀλήθεια, δὲ βλέπεις παρὰ μιὰν ἄκρια τοῦ λιμανιοῦ, σὰν ἓνα πιὸ μικρὸ λιμανάκι μέσα στὸ μεγάλο, κλεισμένο σχεδὸν ἀπ' ὄλες τὶς μεριές, τόσο, ποῦ ὅταν εἶναι πολλὰ καράβια μέσα, δὲ βλέπεις πιά τὸ ἀνοιγμά του. Κι' εἶναι πάντα γεμάτο πλεούμενα, λογιῆς - λογιῆς, ὄχι μεγάλα, αὐτὰ δὲ χωρᾶνε ἐδῶ, αὐτὰ τὰ μαντεύεις πίσω ἀπὸ τὸ μῶλο, ἀπὸ τὰ θεόρατα κατάρτια ποῦ ὀρθώνονται ἐκεῖ πίσω. Ἐδῶ, στὸ μικρὸ λιμάνι, εἶναι τρεχαντηράκια, εἶναι γολέτες, εἶναι ψαράδικα, ἀπ' αὐτὰ ποῦ πηγαινόρχονται εὐκολα, ὄλο στὰ πανιά εἶναι... Κ' εἶναι καὶ δυὸ — τὰ πρόσεξε ὁ Ρήγας — δυὸ πλεούμενα ποῦ δὲ σαλέψανε καθόλου ὡς τώρα. Τὸ 'να θὰ 'χει χρόνια πολλὰ νὰ σαλέψει, μοιάζει βαρεῖα χωμένο μέσα στὰ νερά, λὲς κι' εἶναι μπηγμένο μέσα. Αὐτὸ σίγουρα δὲ θὰ ξανα-

φύγει ποτὲ πιά ταξίδι. Ἐδῶ θὰ το φαεῖ ἡ πολυκαιροσύνη. Εἶναι καὶ τ' ἄλλο, ποῦ σήκωσε μιὰ μέρα πανιά, εἶπες: θὰ φύγει. Μὰ τὰ 'χε ἀπλώσει μόνο γιὰ νὰ στεγνώσουνε, ὄχι στὸν ἥλιο, ἥλιος δὲ φάνηκε οὔτε στιγμή, ἀλλὰ στὸ βοριά, στὸ ξεροβόρι. Μιὰν ὄλα κερη μέρα εἶταν ἔτσι, μ' ἀπλωμένα τὰ πανιά, ἔτοιμο νὰ φύγει, καὶ τὸ βράδι ἄξαφνα τὰ μάζεψε πάλι, δίχως νὰ σαλέψει.

Τὸν ξεκουράζουνε ὄλα ἐτοῦτα ποῦ βλέπει ἀπ' τὸ παράθυρο, τὸν κάνουνε καὶ ξεχνιέται γιὰ λίγο, γιὰ πολὺ λίγο, ἴσως γιὰ πιά λίγην ὄρα ἀπ' ὄσην κάνει κανένας νὰ τὰ πεῖ, κι' ἀπὸ τὴ μιὰ στιγμή στὴν ἄλλη, σὰν ἀπὸ ἀστραπῆς λάμψη φωτίζεται πάλι μέσα του μιὰ σκέψη κακιά, μιὰ ἀπορία ἀνοιγμένη ὡσὰν γκρεμός, μιὰ πληγὴ ὄπου στάζουνε σάρκες ματωμένες... Ποῦ νὰ 'ναι ὁ Μποναπάρτης;... Τί κάνει ὁ Περραιβός; Πῆγε στὸ Προξενεῖο;... Ὁ Ἀργέντης κρύφτηκε; Ὁ Κορωνιός; Οἱ ἄλλοι;... Καὶ κάτω στὴν Ἑλλάδα, ποῦ τὸν προσμένουνε! Σὰ μάθουν πῶς τὸν ἐπιασαν;... Μὰ πῶς νὰ γράψει ἀπὸ ὄω μέσα; Καὶ πρέπει νὰ γράψει! Πρέπει!

Κοίταξε γύρω του. Οἱ φύλακες γρηγοροῦνε.

Ἐσὸ τόσο, ἐβγαλε ἀπὸ τὸ σάκκο του ἓνα χαρτί... Παράξενο κι' αὐτό, ἀκόμα δὲν τοῦ κάνανε ἔρευνα. Τί πάει νὰ πεῖ αὐτό; Ἀνοίγει ἡ πόρτα. Πάλι ἡ ἀνάκριση.

— Ποῖος σοῦ τὰ τύπωσε τὰ τραγούδια; τὸν ρωτοῦνε.

Δὲν ἀπάντησε.

— Ποῖος σοῦ τύπωσε τὶς Προκηρύξεις;

— Μόνος μου, ἀποκρίθηκε

— Μὲ τί στοιχεῖα;

— Μὲ δικά μου.

— Ποῦ τὰ 'χεις;

— Τὰ πέταξα.

* Συνέχεια ἀπ' τὸ προηγούμενο καὶ τέλος.

— Ποῦ ;

— Μέσα στὸ Δούναβη.

— Πότε ; Πῶς ; Δὲ λὲς ἀλήθεια ! Τὸν ἔχουμε πιάσει τὸν τυπογράφο ! Εἶναι στὶς φυλακὲς τῆς Βιέννης !

— Δὲν εἶναι ἀλήθεια, ἀπαντᾷ ὁ Ρήγας ἤρεμα. Προσπαθεῖτε νὰ μὲ παραπλανήσετε !

— Τὰ ὁμολόγησε ὅλα ὁ τυπογράφος ! Μόνο ἐσὺ, ἐσὺ τολμᾷς ἀκόμα ! Πήγχαν ἔρευνες παντοῦ, σ' ὅλα τὰ σπίτια τῶν Γραικῶν...

Ἰσχυρὰ ἀπὸ τέτοιες ἀνακρίσεις, ὁ Ρήγας κάθεται στὸ σοφὰ σκυμένον, μὲ τὸ πρόσωπο κρυμμένο στὰ δύο τοῦ χέρια καὶ συλλογιέται, ἀκίνητος, ὥρες.

Ἐνα βράδι, σκοτάδι εἶτανε, ἔχωσε τὸ χέρι τοῦ μέσ' στὴν ταπετσαρία τοῦ σοφᾶ κι' ἀγγίξε... Ἄ, πῶς τὸν χαιδεψε... τὸ φίλο... τὸν «προστάτη»... Ἴσως τὸν χρειαστεῖ κι' αὐτόν... Μὰ πόσες μέρες εἶναι κι' ὅλας ἐδῶ μέσα ;

— Τί μέρα εἶναι σήμερα ; ρωτᾷε στὰ ἰταλικά τὸν φύλακα.

— Τρίτη, τοῦ λέει αὐτός.

Ἔστε μιὰ βδομάδα, μιὰ βδομάδα κιόλας ! Τί κάνουνε οἱ ἄλλοι ; Τί γίνονται ; Κουνοῦνται νὰ τὸν σώσουν ;

Ἄνοιξε ἡ πόρτα. Πάλι ἡ ἀνάκριση... Ὅμως δὲν εἶταν ἡ ἀνάκριση ἐτούτῃ τῇ φορᾷ. Μπήκε ἕνας... μὰ αὐτὸς εἶναι ἱερωμένος, εἶναι παπᾶς, ἕνας πάστορας, προτεστάντης ! Μαζί του μπήκε κι' ἕνας ἀρχιαστυνόμος.

— Μιλᾶτε ἀγγλικά ; ρωτᾷε ὁ ἱερωμένος τὸ Ρήγα.

— Σὲ ποιὸν ἔχω τὴν τιμὴ ; ρωτᾷε ὁ Ρήγας στὰ ἐγγλέζικα.

— Εἶμαι ἱρλανδός. Εἶμαι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Μπρίστολ. Ἔτυχε τὸ δωμάτιό μου νὰ εἶναι ἀκριβῶς δίπλα στὸ δικό σας... τῇ νύχτα τοῦ ἐρχομοῦ σας. Ἐταράχτηκα φοβερὰ. Κάνω ὅ,τι ἤμπορῶ... Τί νομίζετε ;

— Εἰδοποιεῖστε τὸ Γαλλικὸ Προξενεῖο.

— Εἶναι ἐνήμερο. Προσπαθεῖ νὰ ἔλθει σὲ ἐπαφὴ μαζί σας, δὲν τὸ κατόρθωσε ἀκόμη. Ἐστειλα μῆνυμα στὴν Πρεσβεία μου στὴ Βιέννα... Εἶδα τὰς ἀρχὰς ἐδῶ, ἐμίλησα. Μὴν ἀνησυχεῖτε. Ἐχετε φίλους ποὺ σὰς ὑποστηρίζουν. Δὲν εἴσθε μόνος.

Ἡλιος εἶταν καὶ μπήκε στὴν ψυχὴ του τὴν παγωμένη, ἀέρας καὶ γέμισε τὰ πλεμόνια του.

— Ἦθελα νὰ ἤξευρα ποῦ βοίσκεται ἡ ὑπόθεσίς μου.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εριξε μιὰ ματιὰ στὸν Ἀρχιαστυνόμο.

— Δυστυχῶς, δὲν μοῦ ἐπιτρέπεται.

Ὁ αὐστριακὸς ἀσάλευτος. Δὲν ξέρει τὰ ἐγγλέζικα.

— Πάντως νὰ μὴν ἀνησυχεῖτε, ὡς εἶπα, ἔκανε ὁ ἱρλανδός.

Κάρφωσε τὰ γαλανὰ τοῦ μάτια στὰ μάτια τοῦ Ρήγα.

— Νὰ μὴν ἀνησυχεῖτε !

Τὸν ἐχαιρέτησε κι' ἔφυγε, ψυχρὰ, ψυχραῖμα. Κι' ὅμως τοῦ εἶχε στάξει τοῦ Ρήγα, μέσ' στὴν ψυχὴ του, καὶ θάρρος καὶ ὑπομονὴ καὶ τὴ γαλήνη.

Ἦρθε ἡ νύχτα, ἡ νύχτα πάλι, ἡ ἐφιαλτικὴ ἡ νύχτα. Τί νὰ γίναν τὰ χαρτιά, οἱ φάκελοι ποὺ ἔριξε ὁ Περραιβός ἀπ' τὸ παράθυρο ; Πέσανε στὸ νερό ; Κι' εἶταν βαθεῖα νερά ; Οἱ ἀστυνομικοὶ ποὺ τὸ εἶδανε, τὸ καταδῶσανε τάχα ; Ἐγινε ἔρευνα μέσ' στὸ νερό ; Τὰ βρήκανε ; Ἄ, Θεέ μου ! Κι' ὁ Πούλιος ; Τοῦ εἶπαν τοῦ Ρήγα πῶς τὸν ἐπιασαν τὸν Πούλιο, ὁ Ρήγας δὲν τὸ πιστεύει... Κι' ὅμως... Ἄν εἶναι ἀλήθεια ; Γιατί νὰ μὴν τὸν πιάσουν ;... Δύσκολο εἶναι ;... Φαντάζεται τὸν Πούλιο, τὸ Γιώργη τὸν Πούλιο, τὸν Τζώρτζη, μέσ' στὸ τυπογραφεῖο. τὴν ὥρα ποὺ μπαίνουν οἱ ἀστυνομικοί...

Εὔπνησε. Ὁ ἴδρωτας κολλοῦσε ἀπάνω του, σὰν ἀρρώστεια... Τί γίνεται ; Τί θὰ γίνε ;... Τί θὰ γίνουν οἱ ἄλλοι ; Κανένας δὲν πρέπει νὰ πάθει τίποτε, κανένας, μὰ πῶς ;... Πρέπει νὰ γράψει...

Νύχτα σηκώνεται. Τὸ ἔχει προσέξει, ὅτι τῇ νύχτα οἱ φύλακες ἐκανονίσανε, νὰ φυλάει ὁ ἕνας κι' ὁ ἄλλος νὰ κοιμάται. Στὴ σειρά, μιὰ ὁ ἕνας, μιὰ ὁ ἄλλος. Ὁ Ρήγας σηκώνεται, παίρνει ἕνα χαρτί κι' ἀρχίζει νὰ γράφει. Γράφει. Δίπλα του, δίπλα στὸ τραπέζι δπου εἶναι σκυμένος καὶ γράφει, ἔσπρωξε τὴν κάρεπλα του κι' ὁ ἕνας ἀπ' τοὺς φύλακες, ὁ ξύπνιος, νὰ βλέπει τί κάνει. Ἐγραψε, ἔγραψε ὁ Ρήγας κάμποσο, δίχως ν' ἀναφέρει ὀνόματα, τίποτα. Ἐπειτα πήρε τὸ χαρτί, τὸ κοίταξε, τὸ κράτησε πάνω ἀπ' τὸ λυχνάρι, στὴ φλόγα, καὶ τὸ ἔκαψε.

— Τί κάνεις αὐτοῦ ; φώναξε ὁ φύλακας.

— Τὸ καίω... Τί νὰ κάνω ! Σάματι... θά

Ἰθελές νά τὸ δώσεις... ἐσύ;... Στὴ γυναῖκα μου γράφω... Δὲν ἔχετε καρδιά ἐσεῖς; Ἡ δύστηχη, οὔτε καὶ ξέρει ποῦ βρίσκομαι...

Τοῦ εἶπε τόσα τοῦ φύλακα, ποῦ τὸν συγκίνησε.

— Δὲν μπορῶ, λέει αὐτός, φοβᾶμαι, δὲν μπορῶ.

— Τί φοβᾶσαι;

Ὁ ἄλλος φύλακας καθότανε στὸν καναπέ καὶ κουτουλοῦσε.

— Τί φοβᾶσαι; Πάρ' το μαζί σου, νά χαρεῖς, θά κάνεις ἕνα ψυχικό, ὁ Θεὸς θά σ' τὸ πληρώσει. Νά, ἐγὼ σοῦ δίνω ὅ,τι ἔχω ἀπάνω μου...

Ἐβγαλε δυὸ-τρία χρυσὰ νομίσματα καὶ τὰ ἔκανε νά γιαλίσουνε μπρὸς στὸ λυχνάρι.

— Πάρ' τα...

Ὁ ἀστυνομικὸς δὲν ἤθελε, ἔκανε πὼς δὲ θέλει, τὰ πήρε.

— Γράψε, τοῦ λέει. Γρήγορα...

Ὁ Ρήγας γράφει πάλι. Γράφει τὰ ὅσα γίνανε ἀπὸ τὴν ὥρα ποῦ ἔφτασε στὸ Τριέστι, γράφει τὰ ὅσα εἶπε στὴν ἀνάκριση, νά ξέρουν νά μὴν ποῦνε ἄλλα, γράφει νά τρέξουν ἀμέσως στὸ Βαρῶνο Καμέρρα, τὸ φίλο του, νά φροντίσει γιὰ τὴν ἀποφυλάκιση. Διπλώνει τὸ γράμμα, βάζει τὴν ἐπιγραφή: Γκέοργκ Τεοκάρης, τὸ δίνει τοῦ ἀστυνομικοῦ.

— Ὁ Θεὸς σὲ στέλνει, παιδί μου. Μοῦ ἔκανες μεγάλο καλὸ στὰ βάσανά μου...

Τὴν ἄλλη μέρα ξύπνησε χαρούμενος. Ὅχι μόνο τὸ γράμμα, ἀλλὰ μιὰ ἀκαθόριστη αἰσιοδοξία ποῦ δὲν περνοῦσε γρήγορα. Ἐξω χιόνιζε, ἕνα λεπτό, ἀραιότατο χιόνι ποῦ πύκνωσε κατὰ τὸ μεσημέρι. Στὶς κουβέρτες τῶν караβιῶν ἀρχισε νά καθίζει ἕνα λεπτό-λεπτό στρώμα χιόνι.

Δὲν ἦρθαν γιὰ ἀνάκριση ἐκεῖνο τὸ πρωτὶ. Ἦρθαν τ' ἀπόγεμα, ἦρθαν καὶ τὴ νύχτα στὶς ἔντεκα. Τὴ μιὰ τὸν ἀπειλοῦνε. Τὴν ἄλλη τοῦ ὑπόσχονται.

— Γιατί ἦρθες στὸ Τριέστι; ρωτᾷ ὁ ἀνακριτής. Πές ὅ,τι ξέρεις, πές τὴν ἀλήθεια, ὁμολόγησε καὶ θά σὲ ἀφήσουμε ἀμέσως ἐλεύθερο. Ἄν βοηθήσεις τὴν ἀνάκριση μπορεῖ καὶ νά...

— Δὲν ξέρω τίποτα. Δὲν ὁμολογῶ τίποτα. Δὲν ζητῶ τίποτα. Ἀφήστε με.

Εἶναι πενήντα φορὲς ποῦ τὸν ρώτησαν.

— Εἶμαιπραματευτής, σὰς εἶπα. Ἦρθα γιὰ δουλειές.

— Τί δουλειές. Συγκεκριμένα πράματα.

— Ἦρθα νά δῶ τί θά μπορούσα ν' ἀγοράσω... προϊόντα ἰταλικά, ὅτι δὴποτε... νά τὰ πᾶω στὴ Βιέννη νά τὰ πουλήσω.

— Οἱ Προκηρύξεις εἶτανπραμάτειες; Τὰ ἐπαναστατικὰ τραγούδια;

— Δὲν τὰ εἶχα γιὰ πούλημα.

— Τὰ εἶχες γιὰ προπαγάνδα.

— Προπαγάνδα μὲ τραγούδια δὲ γίνεται, γίνεται μὲ αἷμα!

— Ἀπὸ δῶ, ποῦ λογάριαζες νά πᾶς;

— Στὴ Βιέννα. Νά γυρίσω πίσω.

— Τὸ πάσσο σου εἶτανε θεωρημένο γιὰ τὴν Τουρκία.

— Εἶπα νά τὸ ἔχω θεωρημένο, μὴν τύχει καὶ βρεθεῖ καλὴ δουλειὰ ἀντίκρου στὴν Ἀλβανία καὶ δυσκολευτῶ νά πᾶω.

Ὁ ἀνακριτής πηδαῖ ἀπότομα σ' ἄλλο θέμα, ὡσὰν νά ῥιχνε μονομιᾶς φῶς σ' ἄλλη γωνιά.

— Οἱ πληροφορίες μας εἶναι ὅτι εἶσαι φίλος γάλλων Δημοκρατικῶν, ὅτι θαυμάζεις τὴν ἐπανάσταση τῆς Γαλλίας, ὅτι προπαγανδίζεις γι' αὐτὴν μέσα στὸ ἔδαφος τῆς Αὐστρίας. Τί ἔχεις νά πεις;

— Θαυμάζω τὴν Ἐπανάσταση τῆς Γαλλίας σ' ὅ,τι ἀνώτερο ἔχει. Φίλους γάλλους Δημοκρατικούς δὲν γνωρίζω. Ὅτι ἐπροπαγάνδισα τίς γαλλικὲς θεωρίες σὲ ὑπηκόους αὐστριακοὺς τὸ ἀρνοῦμαι.

— Μὰ τὰ τραγούδια σου... Ἡ Προκήρυξη! Τὸ Πολίτευμα!

— Τὰ ἔγραψα γιὰ τοὺς γραικοὺς, ὄχι γιὰ τοὺς γραικοὺς τῆς Αὐστρίας, γιὰ τοὺς ραγιαδες τοὺς γραικοὺς, ποῦ στενάζουν κάτω ἀπ' τὸ ἀσήκωτο βᾶρος τῆς τουρκικῆς τυραννίας!

Φοβήθηκε ὅτι εἶπε πολλά.

— Ὡστε ὁμολογεῖς, ὅτι πασκίζεις νά τοὺς ξεσηκώσεις!

— Πασκίζω νά κάνω ὅ,τι θά ἔκανε κι' ὁ κάθε πατριώτης αὐστριακός. Νά ξυπνήσω μέσα τους τὴ συνείδησή τους. Ὅτι εἶναι ἄνθρωποι, ὄχι ζῶα. Ὅτι ὁ Θεὸς τοὺς ἐπλασε ἐλεύθερους, ὄχι δούλους. Ὅτι γεννήθηκαν χριστιανοί, ὄχι ἄπιστοι. Ὅτι εἶναι γραικοί, ὄχι τοῦρκοι! Αὐτὰ ὄλα, νομίζετε κ. ἀνακριτά, ὅτι θίγουν τὴν Κυβέρνηση τῆς Ἀγίας Ρωμαϊκῆς Αὐτοκρατορίας;

Ἐφυγε ὁ ἀνακριτὴς καὶ τὸ λυχνάρι ρίχνει ἓνα κίτρινο φῶς στὸ δωμάτιο, ποῦ τῶρα μοιάζει νὰ 'ναι ἄδειο, ξάφνω.

Ἰστερα ἀπὸ τὴν ἀνάκριση, ὁ Ρήγας ἀποκοιμήθηκε. Οἱ φύλακες ἀγρυπνοῦνε. Ὁ ἓνας — πιωμένος εἶναι; — ἄρχισε νὰ τραγουδάει μιὰ καντσονέτα... «ο, alma mia!...»

Χιόνιζε καὶ τ' ἄλλο πρωτὶ. Ὁ Ρήγας γύριψε ν' ἀνοίξει τὸ παράθυρο. Μὰ δὲν τοῦ τὸ ἐπιτρέπουνε. Στὸ τέλος τοῦ τὸ ἀνοίξε ὁ φύλακας. Ὡστόσο, στέκει πίσω του καὶ τὸν παραφυλάει. Σὰ νὰ μαζεύτηκε τὸ λιμανάκι, εἶναι κάτω ἀπ' τὸ χιόνι σὰν ἀποκαρωμένο, ἔχασε τὸ σάλεμά του, ἔχασε τὸ χρῶμα του, ἔχασε τὴ φωνή του. Μόνο μιὰ βάρκα, μιὰ μικρὴ βαρκούλα, μ' ἓναν βαρκάρη ποῦ τραβάει ὄρθιος τὰ δυὸ κουπιά, πηγαίνει ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά τοῦ λιμανιοῦ στὴν ἄλλη... τόσο μόνο. Γλυστράει ἀπάνω στὸ κρουσταλιασμένο νερό... Ποῦ νὰ 'ναι τὸ καράβι τοῦ σπεταιιώτη;... Δὲν τὸ 'δε, οὔτε κὰν πρόφτασε νὰ τὸ δεῖ ἀπὸ τὴν προκυμαία... Κάπου ἐκεῖ θὰ βρῆται, ἀνάμεσα στὰ κατάρτια, στὰ μεγάλα, πέρα... Θὰ τὸν περιμένει ἀκόμα... Κι' αὐτοὶ ἐλπίζουνε, ὡσὰν κι' ἐκεῖνον...

Μὰ σήμερα, ἡ ψυχὴ τοῦ Ρήγα δὲν εἶναι βαρειά. Κάτι τοῦ λέει πὼς θὰ τελειώσει ἐτοῦτο τὸ δράμα, οἱ φίλοι φροντίζουνε, ἀπὸ τὰ λόγια τῶν ἀνακριτῶν μαντεύει ὅτι δὲν κατέχουνε σοβαρὰ στοιχεῖα... Σήμερα εἶναι δέκα μέρες ποῦ βρῆται ἐδῶ μέσα. Δὲν μπορεῖ, τέσσερις, ἕξι, ὀχτὼ μέρες ἀκόμα, θὰ 'ρθουνε νὰ τοῦ ποῦνε πὼς εἶναι ἐλεύθερος...

Ὁλημερίς τέτοια σκέπτεται.

Καὶ τούτη τὴ νύχτα δὲν ἤρθε ἡ ἀνάκριση. Κύλησε κι' ἡ ἄλλη μέρα ἡσυχᾶ, δίχως ἀνάκριση, δίχως ἐνοχλήσεις, δίχως διακοπές, σχεδὸν λές ὅτι ἡ παγωνιά ἐμούδιασε καὶ τὴ ζωὴ του ἐδῶ μέσα...

Κι' ἄξαφνα τὸ βράδι, ἀργὰ τὸ βράδι, ἀνοίγει ἡ πόρτα ἀπότομα καὶ μπαίνουν τρεῖς ἀστυνομικοὶ, μπαίνουν καὶ τρεῖς χωροφυλάκοι. Βιαστικά, δίχως ἐξηγήσεις, δίχως πολλές κουβέντες, ὁ ἀρχιαστυνόμος παραδίνει τὸ Ρήγα στὸν ἀξιωματικὸ τῆς χωροφυλακῆς.

— Αὐτὸς εἶναι... Ἐν τάξει;

— Ἐν τάξει.

Ὁ ἀξιωματικὸς βάζει τὴν ὑπογραφή του σ' ἓνα χαρτί. Οἱ ἀστυνομικοὶ χαιρετᾶνε, φεύγουν. Ὁ ἀξιωματικὸς πλησιάζει τὸ Ρήγα.

— Ψηλά τὰ χέρια! Προστάζει.

Τὸν ψάχνει, τοῦ ψάχνει τὰ ροῦχα, τίς τσέπες, τὰ πάντα. Ὅ,τι βρῆται τ' ἀκουμπάει στὸ τραπέζι. Βουβὸς ὁ Ρήγας. Ἀφήνει νὰ ψάχνουν. Οἱ δυὸ χωροφύλακες ψάχνουν τοὺς σάκκους. Στὸ τραπέζι ἀπάνω θάλανε τὸ πιστόλι τοῦ Ρήγα, ἓνα μεγάλο ἀνατολίτικο μαχαίρι, ἓνα κανοκιάλι, δυὸ προσωπογραφίες του, ἓνα σουράβλι—τὸ σουράβλι!—κι' ἓνιακόσα φλορίνια... Ἐπειτα ρίξαν ἀνάκατα κάτι χάρτες, κάτι ἀπόψεις τῆς Ρούμελης καὶ τοῦ Μοριά, μιὰ Γεωγραφία, κι' ἓναν χάρτη ἀκόμα τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Σερβίας. Αὐτὰ εἶταν ἔλα, ἐξὸν ἀπὸ τὰ ροῦχα του καὶ τὰ πεσκέρια.

Ἀφοῦ τὰ στοίβαξαν λοιπὸν ἀπάνω στὸ τραπέζι, δίχως ἄλλη κουβέντα τοῦ παίρνουν τὰ χέρια — αὐτὸς βουβός, ἀσάλευτος — καὶ τοῦ περνοῦν τίς χειροπέδες. Ἐπειτα τοῦ περνοῦν καὶ στὰ πόδια μιὰν ἀλυσίδα.

Τὸ πρόσωπο τοῦ Ρήγα εἶναι σκοτεινὸ.

— Τελειώσατε; ρωτᾶει.

Δὲν τοῦ ἀπαντήσανε. Ὁ ἀξιωματικὸς πῆρε κάτι ἀπ' τὸ τραπέζι καὶ βγήκε. Οἱ δυὸ χωροφύλακες μένανε μὲ τὸν ἀλυσωμένο. Εἶτανε νύχτα πιά. Ἀνάψανε τὸ λυχνάρι.

ΘΑΝΑΣΗΣ ΠΕΤΣΑΛΗΣ

